

25.9.2024

STM

kirjaamo.stm@gov.fi
asin.posti.stm@gov.fi

VN/25273/2024

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muutos

1. Soteri-rekisterin ruuhkautuminen aiheuttanut kriisin sote-alan yrityksille

Uuden 1.1.2024 voimaa tulleen sote-valvontalain mukainen rekisteröintimennettelyn ja rekisterijärjestelmän käyttöönotto on aiheuttanut kriisiin yksityisille sote-alan yrittäjille, joiden on pitänyt vuoden 2024 alusta lukien rekisteröityä soteri-rekisteriin. Rekisteröinti on edellytys sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiselle.

Kyseessä on suuri muutos, koska aiemmin Itsenäinen ammatinharjoittaja pystyi aiemmin aloittamaan toimintansa heti tehtyään ilmoituksen aluehallintovirastoon (ns. ilmoitusmenettely).

Ongelmia aiheuttaa moni asia, mutta yksi ongelmista on se, että tällä hetkellä lupia käsittelee 7 aluehallintovirastoa ja Valvira, jotka kaikki tulkitsevat lakia eri tavoin ja jopa niiden internet-sivustojen tiedot asiaan liittyen eivät ole yhtenäisiä. Rekisteri ei käyttöönottovalihevassa ollut valmis, ja on aiheuttanut ongelmia yrittäjille.

Taustalla on myös rekisteritekniisiä ongelmia, joihin vedoten on kieltäydytty esimerkiksi pelkän palvelupisteen käyntiosoitteen muutoksesta, jolloin yrityksiltä on vaadittu koko palvelupisteen (tai jopa palveluyksikön) korvaamista muuttotilanteessa uudella. Tästä on aiheutunut yrityksille ylimääräisiä kustannuksia, joita ei olisi saanut tulla, koska kyseessä ei ole yrittäjästä aiheutunut ongelma, vaan rekisterin ongelma.

Päätösten suuri työmäärä on luonut toisen keskeisen ongelman valvontalain toimeenpanossa: päätösten hinta on karannut käsistä kohonneen työmäärän mukana.

Nykyisen lain mukaan vuoden 2026 alusta lukien myös julkisten palveluntuottajien tulee rekisteröityä soteri-rekisteriin, ja saman vuoden alusta aloittaa valtakunnallinen lupavirasto tullee aloittamaan toimintansa vuoden 2026 alusta lukien

Tällä hetkellä yli 3400 yrityksen toiminta on keskeytynyt tavalla tai toisella. Yritykset eivät ole voineet jatkaa tai aloittaa toimintaansa lainkaan, eli yrittäjän elinkeinon harjoittaminen on keskeytynyt.

Yritykset ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin. Osa yrityksistä on jo joutunut lopettamaan toimintansa.

Suuri ongelma on myös se, että yritysten ei ole mahdollista jättää tarjouksia kilpailutuksiin, joka aiheuttaa tulonmenetystä koko hankintakaudelle, koska kilpailutukset tehdään usealle vuodelle.

2. STM:n esitys lakiluonnokseksi

Suomen Yrittäjät kannattaa lakiesitystä, mutta toivoo, että valmisteluussa otetaan huomioon alla olevat muutokset lakiesityksen jatkovalmistelussa.

SY toteaa lisäksi, että laki tulee saada voimaan mahdollisimman nopeasti.

Laissa tulisi myös säätää viranomaisen toiminnalle määräaika käsittelyä varten.

2.1. Valvontalain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen yrittäjät kannattaa esitystä, jonka mukaan toiminta tulee olla mahdollista käynnistää heti hakemuksen jättämisestä eli ilmoitusmenettelyllä väliaikaisesti.

Suomen Yrittäjät toteaa lisäksi, että

1. Esityksen mukainen rajaus koskemaan vain yksinyrittäjiä ei riitä
  - a. Rajaus koskemaan vain yksinyrittäjiä estää yritysten kasvua, eli yritys ei ota uusia palveluita tai alueita käyttöön, ja lisäksi estää työntekijän palkkaamista.
  - b. Erityisesti maaseudulla yksityinen toimija voi koosta huolimatta olla ainoa palveluntuottaja ja siten kriittinen palveluiden saannin näkökulmasta.
2. Esityksessä pitää arvioida, mitkä toiminnan muutokset arvioidaan merkittäviksi eli joihin pitää odottaa valvojan viranomaisen hyväksyntä
  - a. Hallintotoimipisteen osoitteen tai toimitusjohtajan muutos eivät ole merkittäviä muutoksia
  - b. Vastuulääkärin tai hoidosta vastaavan voi olla

- c. Pitää varmistaa, että lain tulkinnat ovat kaikilla alueilla samat, huolimatta siitä, kuka rekisteröinnin käsittelee.
  - d. Laista tulee käydä selvästi esiin se, minne rekisteröinti tehdään (AVI vai Valvira).
3. Pitää lisäksi varmistaa, että asiasta ei johdu muutoksia sosiaalihuolto-
palveluiden arvonlisäverotuskäytäntöön, jossa olennaista yksityisten
palveluntuottajien kannata on, että toiminnan katsotaan olevan arvonli-
sälain mukaisessa merkityksessä yhteiskunnan valvonnan piirissä.
- On olennaisen tärkeää, että VM pidetään mukana lain valmistelussa
aktiivisesti.
4. Väliaikaisuutta tulisi jatkaa vuoden 2026 loppuun saakka, jotta virasto-
uudistuksen yhteydessä kriisi ei toistu.

2.2. Valvontalain 52 ja 56 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen Yrittäjät kannattaa SY kanttaa julkisten palveluntuottajien rekiste-
röintivelvoitteen siirrolle vuodella eteenpäin, vuoden 2027 alkuun.

Kuulemistilaisuudessa todettiin julkisen sektorin toimesta, että rekisteröinti-
velvoitteet ovat raskaita julkiselle sektorille. Rekisteröintivelvoitteet ovat
yhtä lailla raskaita myös yksityiselle sektorille ja erityisesti yksinyrittäjille,
joiden työaikaa valvontalain mukaiset vaatimukset ovat nostaneet merkittä-
västi. Työaikaa ja resursseja menee molemmilla yhtäläisesti, mutta julkinen
sektori hoitaa rekisteröintikustannukset veronaksajien rahoilla palkatulla
henkilöillä, toisin kuin yritykset.

Ei ole perusteltua, että julkisella ja yksityisellä sektorilla olisi erilaiset rekis-
teröintivelvoitteet. Julkisen ja yksityisen sektorin rekisteröintivelvoitteet tulee
olla yhdenvertaiset ja siten samanlaiset. Poikkeukset voivat koskea lain jat-
kovalmistelussa sitä, että yksinyrittäjien ja/tai mikroyritysten rekisteröintiä
helpotetaan.

Toteamme lisäksi, että rekisterin tiedot turvallisuuden ja huoltovarmuuden
osalta koskee yhtä lailla yksityistä sektoria, eikä ole perusteltua, että niiden-
kään tiedot olisivat rekisteristä saatavilla kyberhyökkäyksen yhteydessä.

Edellä mainituista syistä toteamme, että palveluntuottajilta tulee kerätä vain
välttämättömät tiedot.

2.3. Muut huomiot lainvalmisteluun

Lisäksi tuomme esiin muuna lainsäädäntöön liittyvänä huomiona sen, että toimilupiin ei tulisi sisällyttää laissa jo määriteltyjä vaatimuksia (esim. hoitajamitoitusta, josta säädetään lailla).

Tältä osin tilanne on nyt se, että esim. uusiin tehostetun palveluasumisyksiköiden lupiin on määritelty 0,7 hoitajamitoituksen vaatimus etukäteen olettaen, että hoitajamitoitus nousee. Niin ei kuitenkaan käynyt.

Nyt yritykset ovat tilanteessa, jossa ne joutuvat hakemaan uutta toimilupaa, joka maksaa. Tämän lisäksi yritys maksaa soteri-maksun. On hieman epäselvää, saako yritys ylipäänsä toimia lupaprosessin aikana lainkaan, koska eri alueilla tilannetta tulkitaan eri tavoin. Lopulta yritys joutuu maksamaa uuden soteri-maksun ja joutuu käsittelyjen aikana ylläpitämään 0,7 mitoituksen henkilökuntaa. Oletettavaa on, että soterin jonoista johtuen useat yritykset eivät ole edes uskaltaneet hakea muutoksia, koska on epäselvää, saako yritys ylipäänsä toimia käsittelyn aikana.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Tanja Matikainen
Kunta- ja elinkeinoasioiden päällikkö